TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2010. gada 4. martā *

Lieta C-197/08

par prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi atbilstoši EKL 226. pantam, ko 2008. gada 14. maijā cēla

Eiropas Komisija, ko pārstāv R. Liāls [*R. Lyal*] un V. Melss [*W. Mölls*], pārstāvji, kas norādīja adresi Luksemburgā,

prasītāja,

pret

Francijas Republiku, ko pārstāv Ž. de Bergess [*G. de Bergues*], Ž. S. Pilzers [*J.-S. Pilczer*] un Ž. C. Grasija [*J.-C. Gracia*], kā arī B. Bopēra-Manoha [*B. Beaupère-Manokha*], pārstāvji,

atbildētāja.

* Tiesvedības valoda — franču.

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: otrās palātas priekšsēdētājs, kurš pilda trešās palātas priekšsēdētāja pienākumus, H. N. Kunja Rodrigess [*J. N. Cunha Rodrigues*], tiesneši P. Linda [*P. Lindh*], A. Ross [*A. Rosas*], U. Lehmuss [*U. Lõhmus*] un A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*] (referents),

ģenerāladvokāte J. Kokote [*J. Kokott*],
sekretāre R. Šereša [*R. Şereş*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2009. gada 18. jūnija tiesas sēdi,

noklausījusies ģenerāladvokātes secinājumus 2009. gada 22. oktobra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Ar savu prasības pieteikumu Eiropas Kopienu Komisija lūdz Tiesu atzīt, atzīt, ka, pieņemot un paturot spēkā zemāko cenu režīmu cigaretēm, kuras tiek pārdotas Francijā, kā arī aizliegumu pārdot tabakas izstrādājumus "par īpaša piedāvājuma cenām, kas ir pretējas sabiedrības veselības mērķiem", Francijas Republika nav izpildījusi pienākumus, kas tai paredzēti Padomes 1995. gada 27. novembra Direktīvas 95/59/EK par nodokļiem, kas nav apgrozījuma nodokļi un kas ietekmē tabakas izstrādājumu

patēriņu (OV L 291, 40. lpp.), ko groza Padomes 2002. gada 12. februāra Direktīva 2002/10/EK (OV L 46, 26. lpp.; turpmāk tekstā — "Direktīva 95/59"), 9. panta 1. punktā.

Atbilstošās tiesību normas

Kopienu tiesiskais regulējums

2 Direktīvas 95/59 preambulas otrais, trešais un septītais apsvērums ir šādi:

"(2) tā kā [EK] Līguma mērķis ir izveidot ekonomikas savienību, kurā ir veselīga konkurence un kuras raksturīgās iezīmes ir līdzīgas valstu vietējā tirgus raksturīgajām iezīmēm; un, lai sasniegtu šo mērķi attiecībā uz tabakas izstrādājumiem, ir jāievēro priekšnoteikums, ka nodokļi, ko piemēro dalībvalstīs un kas ietekmē šīs nozares izstrādājumu patēriņu, netraucē konkurenci un nekavē šo izstrādājumu brīvu apriti Kopienā

(3) tā kā, saskaņojot akcīzes nodokļu struktūras, galvenokārt ir jāpanāk, lai vienai grupai piederīgu dažādu kategoriju tabakas izstrādājumu konkurenci netraucētu nodokļu iekasēšanas sekas un dalībvalstu tirgi tādējādi kļūtu pieejami;

[..]

(7) tā kā konkurences dēļ obligāti vajadzīga brīvi veidotu cenu sistēma visām tabakas izstrādājumu grupām."

3 Saskaņā ar šīs direktīvas 2. panta 1. punktu:

"Par tabakas izstrādājumiem uzskata:

a) cigaretes;

b) cigārus un cigarillas;

c) smēķējamo tabaku:

— sasmalcinātu tabaku, kas paredzēta cigarešu tīšanai,

— citu smēķējamo tabaku,

kā definēts 3. līdz 7. pantā."

4 Direktīvas 95/59 8. pantā ir noteikts:

"1. Kopienā ražotām cigaretēm un cigaretēm, kas ievestas no valstīm, kuras nav dalībvalstis, uzliek proporcionālos akcīzes nodokļus, ko aprēķina pēc lielākās mazumtirdzniecības cenas, ieskaitot muitas nodokļus, un uzliek arī īpašos akcīzes nodokļus, ko aprēķina vienai izstrādājuma vienībai.

2. Proporcionālā akcīzes nodokļa likmei un īpašā akcīzes nodokļa summai jābūt vienādai visām cigaretēm.

[..]"

5 Saskaņā ar šīs direktīvas 9. panta 1. punktu:

"Fizisku vai juridisku personu, kas reģistrēta Kopienā un kas pārstrādā tabaku rūpnieciski ražotos izstrādājumos, kuri ir gatavi pārdošanai mazumtirdzniecībā, uzskata par ražotāju.

Ražotāji vai vajadzības gadījumā viņu pārstāvji vai pilnvaroti aģenti Kopienā, kā arī tabakas importētāji no valstīm, kas nav dalībvalstis, var brīvi noteikt augstākās mazumtirdzniecības cenas visiem saviem izstrādājumiem katrā dalībvalstī, kurā attiecīgos izstrādājumus paredzēts nodot patēriņam.

Punkta otrā daļa tomēr nevar traucēt ieviest valstu tiesību aktu sistēmas attiecībā uz cenu kontroli vai uzlikto cenu ievērošanu, ar noteikumu, ka šīs sistēmas ir saderīgas ar Kopienas tiesību aktiem."

6 Minētās direktīvas 16. pantā ir noteikts:

"1. Cigarešu īpašā akcīzes nodokļa summu nosaka, pamatojoties uz viszemākās cenu kategorijas cigaretēm saskaņā ar informāciju, kas pieejama katra gada 1. janvārī, sākot no 1978. gada 1. janvāra.

2. Akcīzes nodokļa īpašais komponents nevar būt mazāks par 5 % vai lielāks par 55 % no nodokļu kopapjoma, kas ir proporcionālā akcīzes nodokļa, īpašā akcīzes nodokļa un apgrozījuma nodokļa summa, ko iekasē par šīm cigaretēm.

[..]

5. Dalībvalstis var uzlikt minimālo akcīzes nodokli par cigaretēm, kuras pārdod par cenu, kas ir zemāka par mazumtirdzniecības cenu vispieprasītākās cenu kategorijas cigaretēm, ar noteikumu, ka šāds akcīzes nodoklis nepārsniedz akcīzes nodokļa summu, kuru uzliek vispieprasītākās cenu kategorijas cigaretēm."

7 Padomes 1992. gada 19. oktobra Direktīvā 92/79/EEK par nodokļu saskaņošanu cigaretēm (OV L 316, 8. lpp.) un Padomes 1992. gada 19. oktobra Direktīvā 92/80/EEK par nodokļu saskaņošanu tabakas izstrādājumiem, kas nav cigaretes (OV L 316, 10. lpp.), ko groza Padomes 2003. gada 5. decembra Direktīva 2003/117/EK (OV L 333, 49. lpp.),

ir noteikta vispārīgā akcīzes nodokļa minimālās likmes un/vai apmērs, ko attiecīgi piemēro cigaretēm un tabakas izstrādājumiem, kas nav cigaretes. Arī Direktīvā 92/80 ir daži noteikumi par šo pēdējo minēto akcīzes nodokļa struktūru.

8 Ar Padomes 2004. gada 2. jūnija Lēmumu 2004/513/EK (OV L 213, 8. lpp.) tika apstiprināta Pasaules Veselības Organizācijas Pamatkonvencija par tabakas kontroli, kas parakstīta 2003. gada 21. maijā Ženēvā (turpmāk tekstā — "PVO konvencija"). Šīs konvencijas 6. panta ar nosaukumu "Cenu un nodokļu pasākumi tabakas pieprasījuma samazināšanai" redakcija ir šāda:

"1. Puses atzīst, ka cenu un nodokļu pasākumi ir iedarbīgs un svarīgs tabakas pieprasījuma patēriņa samazināšanas līdzeklis dažādos iedzīvotāju segmentos, īpaši jauniešu vidū.

2. Bez aizspriedumiem attiecībā uz Pušu suverenām tiesībām noteikt un nodibināt nodokļu politikas, katrai Pusei būtu jāņem vērā tās valstiskie veselības mērķi attiecībā uz tabakas uzraudzību un adopciju vai uzturēšanu, kur piemērojams, tādi pasākumi var ietvert sekojošo:

a) nodokļu politiku ieviešana un, kur piemērojams, cenu politika tabakas izstrādājumiem ar mērķi sniegt ieguldījumu veselībai tabakas patēriņa samazināšanas nolūkā, [..]

[..]."

Valsts tiesiskais regulējums

9 *Code général des impôts* [Nodokļu kodekss] (turpmāk tekstā — "*CGI*") ir tostarp noregulēti nodokļi tabakai Francijā. *CGI* 572. panta pirmā daļa tika grozīta ar 2004. gada 9. augusta Likuma Nr. 2004-806 par sabiedrības veselības politiku (*JORF*, 2004. gada 11. augusts, 14277. lpp.) 38. panta II punktu. Minētā 572. panta ar grozījumiem pirmajā daļā ir noteikts:

"Mazumtirdzniecības cena katrai precei, to izsakot 1 000 vienībās vai 1 000 gramos, ir vienāda visā teritorijā, un to brīvi nosaka atzīti ražotāji vai piegādātāji. To piemēro pēc tam, kad apstākļos, kādi noteikti *Conseil d'État* dekrētā, tā ir oficiāli apstiprināta. Cigarešu, tās izsakot 1 000 vienībās, mazumtirdzniecības cenu tomēr nevar apstiprināt, ja tā ir zemāka nekā cena, kas iegūta, šo preču vidējai cenai piemērojot dekrētā noteikto procentu apjomu."

10 Saskaņā ar 2004. gada 13. septembra dekrēta Nr. 2004-975 (*JORF*, 2004. gada 18. septembris, 16264. lpp.) 1. pantu, kas pieņemts Nodokļu kodeksa 572. panta pirmās daļas piemērošanai, "[*CGI*] 572. panta pirmajā daļā minētais apjoms procentos ir 95".

11 *CGI* 572.a pants tika grozīts ar 2005. gada 30. decembra likuma Nr. 2005-1719 par finansēm 2006. gadam (*JORF*, 2005. gada 31. decembris, 20597. lpp.) 30. panta II punktu. Minētajā 572.a pantā ar grozījumiem ir paredzēts:

"568. panta pirmajā daļā minēto mazumtirgotāju pārdoto preču un šī panta ceturtajā daļā minēto uzpircēju–pārdevēju ceļotājiem piegādāto preču mazumtirdzniecības cena ir brīvi noteikta, taču tā nevar būt zemāka par mazumtirdzniecības cenu, kas par 1 000 vienībām vai 1 000 gramiem noteikta ar lēmumu par cenas oficiālu apstiprināšanu. [..]"

12 Sabiedrības veselības kodeksā (turpmāk tekstā — "*CSP*") tostarp ir ietverti noteikumi par tabakas kontroli. *CSP* L. 3511-1. pantā, kas grozīts ar 2006. gada 23. maija Rīkojumu Nr. 2006–596 (*JORF*, 2006. gada 25. maijs, 7791. lpp.), ir noteikts:

"Par tabakas izstrādājumiem tiek uzskatīti izstrādājumi, kas paredzēti smēķēšanai, šņaukšanai, košļāšanai vai zelēšanai, ja to sastāvā — kaut vai daļēji — ir tabaka, kā arī izstrādājumi, ka paredzēti smēķēšanai, pat ja to sastāvā nav tabakas, izņemot izstrādājumus, kas paredzēti lietošanai kā medikamenti [*CSP*] 564. *decies* panta trešās daļas (2°) izpratnē.

Par sastāvdaļu ir uzskatāma ikviena tabakas izstrādājuma ražošanai vai sagatavošanai izmantotā un gala produktā — arī pārstrādātā formā — sastopamā viela vai komponents, ieskaitot papīru, filtru, tinti vai līmi, izņemot tabakas lapas un citas dabīgas vai neapstrādātas tabakas auga daļas."

13 *CSP* L. 3511-3. panta pirmās daļas tā versijā, kas bija piemērojama 2006. gada 4. septembrī — datumā, kad beidzās šī sprieduma 17. punktā minētajā argumentētajā atzinumā noteiktais termiņš, — versijā, kas izriet no šī sprieduma 9. punktā minētā Likuma Nr. 2004–806, redakcijā ir šāda:

"Ir aizliegta propaganda vai reklāma, tieša vai netieša, tabakai, tabakas produktiem vai L. 3511-1. panta otrajā daļā definētajiem komponentiem, kā arī jebkāda tabakas izstrādājumu bezmaksas izplatīšana vai pārdošana par īpaša piedāvājuma cenu, kas ir pretēja sabiedrības veselības mērķiem."

14 *CSP* noteikumi tabakas kontrolei ir papildināti ar šī kodeksa no L. 3512-1. līdz L. 3512-4. pantam paredzētajām soda sankcijām.

Pirmstiesas procedūra

15 Komisija 2005. gada 21. martā nosūtīja Francijas Republikai brīdinājuma vēstuli, norādot, ka ar Francijas tiesību aktiem ieviestais zemāko cenu režīms cigaretēm un aizliegums pārdot tabakas izstrādājumus "par īpaša piedāvājuma cenām, kas ir pretējas sabiedrības veselības mērķiem", neesot saderīgs ar Direktīvas 95/59 9. panta 1. punktu.

16 Savā 2005. gada 29. jūlija atbildē Francijas Republika darīja zināmu, ka tā uzskata, ka šis tiesiskais regulējums esot pamatots ar EKL 30. pantā paredzēto sabiedrības veselības aizsardzības mērķi.

17 Komisija 2006. gada 4. jūlijā nosūtīja argumentētu atzinumu, kurā tā atkārtoti pauda savu nostāju un aicināja minēto dalībvalsti izpildīt pienākumus, kas tai paredzēti Direktīvas 95/59 9. panta 1. punktā, divu mēnešu laikā no minētā argumentētā atzinuma saņemšanas brīža.

18 Uzskatīdama, ka, ņemot vērā Francijas Republikas 2006. gada 5. oktobra un 22. decembra atbildes, situācija tik un tā ir palikusi neapmierinoša, Komisija cēla šo prasību.

Par prasību

Lietas dalībnieku argumenti

19 Komisijas skatījumā Direktīvas 95/59 mērķis ir nodrošināt veselīgu, nodokļu iekasēšanas seku netraucētu konkurenci un īstenot dalībvalstu tirgu pieejamību. Ar šīs direktīvas 9. panta 1. punktu tiek garantēts, ka akcīzes nodokļa bāze visās dalībvalstīs tiek noteikta saskaņā ar vieniem un tiem pašiem principiem un palīdz novērst to, ka valstu noteikumi cenu jomā neatbilst šiem mērķiem. No šīs tiesību normas teksta un jēgas nerodas šaubas par to, ka ar šo tiesību normu ir aizliegt noteikt zemāko mazumtirdzniecības cenu. Šāda veida nodoklis faktiski ir pamats tam, lai izskaustu cenu atšķirības, kas var būt starp dažādām precēm atkarībā no faktoriem, kas ietekmē cenas, ko veido dažādi ražotāji. Tādējādi šāds mehānisms radot traucējumus darījumu starp dalībvalstīm plūsmā. Jo tiktu kavēts to preču imports, kuru neto cena (bez nodokļiem) ir zemāka nekā līdzīgu preču, kas tiktu laisti apgrozībā dalībvalstīs, kuras nosaka zemāko cenu.

20 Komisija apgalvo, ka saskaņā ar Francijas nodokļu režīmu cigaretēm ir noteikta zemākā cena, kas atbilst 95% no to vidējās cenas, par kuru mazāka cena cigarešu mazumtirdzniecībā nav pieļaujama, turklāt šī atļauja ir priekšnosacījums, lai cenu piemērotu tirdzniecībā. Tādējādi ražotāji vai importētāji nevarot saviem izstrādājumiem brīvi noteikt augstāko mazumtirdzniecības cenu, jo šī augstākā cena katrā ziņā nevar būt zemāka par noteikto zemāko cenu. Tādējādi minētais režīms neesot saderīgs ar Direktīvas 95/59 9. panta 1. punktu.

21 Tāpat ar attiecīgajiem *CSP* noteikumiem Francijas iestādēm esot piešķirta rīcības brīvība aizliegt ražoto tabakas izstrādājumu mazumtirdzniecību par noteiktu cenu un tādējādi traucēt ražotājus un importētājus ikvienam savam izstrādājumiem brīvi

noteikt augstāko mazumtirdzniecības cenu. *CSP* L. 3511–3. pantā ietvertais jēdziens "pārdošana par īpaša piedāvājuma cenu, kas ir pretēja sabiedrības veselības mērķiem" valsts tiesībās neesot definēts un tādējādi neļauj nedz attiecīgajiem uzņēmējiem skaidri un precīzi zināt savas tiesības un pienākumus, ne arī valstu tiesām nodrošināt to ievērošanu. Tādēļ šis jēdziens esot pretrunā tiesiskās drošības un indivīda aizsardzības principiem.

22 Komisijas skatījumā fakts, ka Padomes 1992. gada 18. jūnija Direktīvā 92/49/EEK par normatīvo un administratīvo aktu koordinēšanu attiecībā uz tiešo apdrošināšanu, kas nav dzīvības apdrošināšana, ar kuru groza Direktīvu 73/239/EEK un Direktīvu 88/357/EEK (Trešā nedzīvības apdrošināšanas direktīva) (OV L 228, 1. lpp.), ir ietverts princips brīvi noteikt cenu, nenozīmē, ka par nepiemērojamu būtu jāuzskata līdzīgs princips, kas skaidri iekļauts citā Kopienu tiesību normā, proti, Direktīvas 95/59 9. panta 1. punktā.

23 Pat ja noteiktie aizliegumi, kas attiecīgi ietverti šajā pēdējā minētajā tiesību normā un EKL 28. pantā, daļēji varētu pārklāties, Direktīvas 95/59 9. pants ir autonoma atvasināto tiesību norma, kurai ir autonoms uzdevums minētās direktīvas kontekstā un kuras piemērošanu nevar ierobežot tikai attiecībā uz gadījumiem, kuros konstatēts arī EKL 28. panta pārkāpums.

24 Uzskatu, saskaņā ar kuru ar attiecīgo Francijas tiesisko regulējumu tiek traucēta brīva augstāko cenu veidošana tabakas izstrādājumiem, neapšauba arī Direktīvas 95/59 9. panta 1. punkta trešā daļa, kuras otrajai daļai atbilstoši "nevar traucēt ieviest valstu tiesību aktu sistēmas attiecībā uz cenu kontroli vai uzlikto cenu ievērošanu".

25 Komisijas skatījumā EKL 30. pantā paredzētie ar sabiebrības veselību saistītie apsvērumi nevar pamatot šajā lietā apgalvoto Kopienu tiesību pārkāpumu. Faktiski valstu pasākumu likumība jomā, uz kuru attiecas Kopienu līmenī saskaņots tiesiskais regulējums, esot jāvērtē, ņemot vērā tikai šo tiesisko regulējumu, nevis primārās tiesības, kurās pieļautas atkāpes no pamatbrīvībām. Katrā ziņā, lai sabiedrības veselības aizsardzību nodrošinātu, nosakot augstas mazumtirdzniecības cenas tabakas izstrādājumiem, šo mērķi varot pilnībā sasniegt ar pieņemtas nodokļu politikas palīdzību. Turklāt ar sabiedrības veselību saistītajiem apsvērumiem jau tika pievērsta uzmanība Kopienu direktīvu par akcīzes nodokļa saskaņošanu tabakas izstrādājumiem izstrādes un pārstrādes laikā, tomēr neatceļot cenu brīvas noteikšanas principu. Savukārt zemāko cenu sistēma negatīvi varot ietekmēt veselības aizsardzību, jo, sargājot ražotāju peļņas daļu, šajā sistēmā ir paredzēti papildu nodokļu ieņēmumi, kurus var ieguldīt, lai palielinātu saražoto tabakas izstrādājumu apgrozījumu.

26 Direktīvas 95/59 9. panta 1. punkts esot arī saderīgs ar PVO konvenciju. Pirmkārt, šīs konvencijas sekas nav līgumslēdzējām pusēm paredzēts pienākums tabakas izstrādājumiem noteikt zemākās cenas. Otrkārt, ar to dalībvalstīm nav piešķirtas tiesības attiecībā pret Kopienu izvēlēties vai nu piemērot nodokļu politiku, vai arī cenu politiku, jo šis saskaņā ar minētās konvencijas 35. panta 2. punktu ir Kopienu iekšējās kārtības jautājums.

27 Komisija arī uzskata, ka Padomes 2002. gada 2. decembra Rekomendācijā 2003/54/EK par tabakas prevenciju un pasākumiem tabakas kontrolei (OV 2003, L 22, 31. lpp.), uz ko atsaucas Francijas Republika, minētais nav saistošs un katrā ziņā to nevar interpretēt kā mudinājumu, lai pārkāptu Direktīvas 95/59 9. panta 1. punkta prasības. Komisijas 2008. gada 16. jūlija ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei

par akcīzes nodokļa struktūru un likmēm, ko piemēro cigaretēm un citiem tabakas izstrādājumiem (COM(2008) 460, galīgā redakcija), uz ko arī atsaucas minētā dalībvalsts, turklāt arī attiecoties uz nodokļu ieturēšanu kā vispārīgu stratēģiju prevencijai un tabakas kontrolei.

28 Visbeidzot Komisija uzskata, ka dalībvalstis var uzturēt augstas cenas tabakas izstrādājumiem, nodokļu līmeni šiem izstrādājumiem paaugstinot saskaņā ar attiecīgajās direktīvās paredzētajiem īpašajiem noteikumiem. Šajās direktīvās neesot paredzēts nodokļu nastas maksimālais līmenis. Tātad dalībvalstis regulāri var darboties, lai ar ietekmes, ko nodokļi rada attiecībā uz gala cenu, palīdzību tiktu sasniegts vēlamās cenas līmenis. Ražotāju spēja ciest zaudējumus, kas saistīti ar vēlmi pārdošanas cenās neatspoguļot nodokļu nastu, turklāt ir noteikti saistīta ar ekonomiska rakstura ierobežojumiem.

29 Francijas Republika uzskata, ka aplūkojamais tiesiskais regulējums nav pretrunā Direktīvas 95/59 9. panta 1. punkta otrajai daļai. Šī dalībvalsts norāda, ka šajā tiesību normā nav ietverts vispārējs princips, saskaņā ar kuru ražotāji vai importētāji brīvi nosaka cenu. Tā Tiesu aicina šajā ziņā no jauna apsvērt interpretāciju, ko tā sniegusi saistībā ar minēto tiesību normu. Faktiski atšķirībā, piemēram, no Direktīvas 92/49, kas attiecas uz priekšnosacījumu pieejas pašnodarbinātībai un tās veikšanai saskaņošanu, Direktīvas 95/59 mērķis ir tikai saskaņot daļu no dalībvalstu tiesību aktiem akcīzes nodokļa jomā. Taču minētās dalībvalsts skatījumā, lai arī cenu brīvas noteikšanas principu vai tarifu brīvību var saistīt ar nosacījumu pieejas pašnodarbinātībai un tās veikšanai saskaņošanai, to tomēr nevar saistīt ar nodokļu saskaņošanu. Tāpat šādu principu būtu jāinterpretē EKL 28. pantā paredzētās preču brīvas aprites kontekstā, ar kuru ir aizliegti tikai tādi tiesiskie regulējumi cenu jomā, kas nelabvēlīgi ietekmē ievestos produktus.

30 Francijas Republika arī uzskata, ka uz aplūkojamo tiesisko regulējumu attiecas Direktīvas 95/59 9. panta 1. punkta trešajā daļā paredzētie izņēmumi. Pirmkārt, šajā tiesību normā atrodamā frāze "tiesību aktu sistēmas attiecībā uz cenu kontroli" attiecas uz valsts tiesību aktiem cenu jomā gan vispārīgi, gan arī īpaši kā šajā gadījumā. Tādēļ šī dalībvalsts apstrīd Tiesas judikatūru, kas izriet no 2000. gada 19. oktobra sprieduma lietā C-216/98 Komisija/Grieķija (*Recueil*, I-8921. lpp.), saskaņā ar kuru šī frāze nav interpretējama tādējādi, ka ar to dalībvalstīm tiek piešķirta vēl kāda rīcības brīvība kā vien pieņemt vispārīgas valsts tiesību normas cenu kāpuma ierobežošanai. Otrkārt, saskaņā ar šo pašu judikatūru "tiesību aktu sistēmas attiecībā uz [..] uzlikto cenu ievērošanu" nozīmē cenu, kura, ražotājam vai importētājam vienreiz nosakot un valsts iestādei apstiprinot, tiek noteikta kā zemāka cena. Taču Francijas Republikas skatījumā, ja cenu ir jāapstiprina valsts iestādei, tā to var arī noraidīt.

31 Pakārtoti šī dalībvalsts apgalvo, ka aplūkojamie tiesību akti ir pamatoti ar EKL 30. pantā ietverto sabiedrības veselības aizsardzības mērķi. Faktiski atbilstoši Tiesas judikatūrai tiek pieļauts dalībvalstīm piemērot ierobežojošas valsts tiesību normas attiecībā uz tirdzniecību Kopienā, lai aizsargātu cilvēku veselību; šajā ziņā minētā dalībvalsts atsaucas uz iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Grieķija. Aplūkojamais tiesiskais regulējums esot vajadzīgs un samērīgs salīdzinājumā ar šo mērķi. To nevarot sasniegt, palielinot nodokļus, jo to ražotāji un importētāji ne vienmēr atspoguļo pārdošanas cenās, un tādējādi noteikti ir pamats patēriņa samazināšanai.

32 Francijas Republikas skatījumā zemākās cenas noteikšana ir piemērots līdzeklis augsta cenu līmeņa saglabāšanai, kā arī tabakas kontrolei gados jaunu cilvēku vidū. Tas izriet no PVO konvencijas 6. panta 2. punkta a) apakšpunkta. Šīs dalībvalsts apgalvojumu apstiprinot arī 2008. gada 16. jūlija ziņojuma Eiropas Parlamentam un Padomei

par akcīzes nodokļa struktūru un likmēm, ko piemēro cigaretēm un citiem tabakas izstrādājumiem, 7. punkts, kā arī 3.3. punkta 1. apakšpunkts.

Tiesas vērtējums

33 Vispirms jāatgādina, ka no Direktīvas 95/59 preambulas trešā apsvēruma izriet, ka tā ir saistīta ar akcīzes nodokļu struktūras saskaņošanas politiku ar mērķi, lai netiktu traucēta vienai grupai piederīgu dažādu kategoriju tabakas izstrādājumu konkurence un dalībvalstu tirgi tādējādi kļūtu pieejami.

34 Šajā ziņā šīs direktīvas 8. panta 1. punktā ir paredzēts, ka Kopienā ražotām cigaretēm un cigaretēm, kas ievestas no trešām valstīm, uzliek proporcionālos akcīzes nodokļus, ko aprēķina pēc lielākās mazumtirdzniecības cenas, ieskaitot muitas nodokļus, un uzliek arī īpašos akcīzes nodokļus, ko aprēķina vienai izstrādājuma vienībai (iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/Grieķija, 19. punkts).

35 Tāpat no Direktīvas 95/59 preambulas septītā apsvēruma izriet, ka konkurences dēļ obligāti vajadzīga brīvi veidotu cenu sistēma visām tabakas izstrādājumu grupām.

36 Šajā ziņā šīs direktīvas 9. panta 1. punktā ir paredzēts, ka ražotāji vai vajadzības gadījumā viņu pārstāvji vai pilnvaroti aģenti Kopienā, kā arī tabakas importētāji no

trešām valstīm var brīvi noteikt augstākās mazumtirdzniecības cenas visiem saviem izstrādājumiem, lai tādējādi savstarpēji nodrošinātu efektīvu konkurenci (iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/Grieķija, 20. punkts). Šīs tiesību normas mērķis ir nodrošināt, lai proporcionālā akcīzes nodokļa bāzes noteikšanai tabakas izstrādājumiem, proti, augstākajai šo izstrādājumu mazumtirdzniecības cenai, visās dalībvalstīs tiktu piemēroti vieni un tie paši noteikumi. Tās mērķis ir — kā to savu secinājumu 40. punktā norāda ģenerāladvokāte — arī aizsargāt iepriekš minēto uzņēmēju brīvību, kas tiem ļauj izmantot konkurences priekšrocību, kura radusies ievestas preces ar zemāku pašizmaksu rezultātā.

37 Taču zemākās mazumtirdzniecības cenas aplikšana ar nodokli no valsts iestāžu puses nozīmē to, ka ražotāju un importētāju noteiktā augstākā mazumtirdzniecības cena katrā ziņā nevar būt zemāka par šo obligāto zemāko cenu. Tiesiskais regulējums, kurā noteikta šāda zemākā cena, tādējādi var nelabvēlīgi ietekmēt konkurences attiecības, dažus no šiem ražotājiem vai importētājiem kavējot izmantot priekšrocības, kas saistītas ar preču ar zemāku pašizmaksu, proti, atraktīvāku mazumtirdzniecības cenu piedāvāšanu.

38 Tādējādi saražotās tabakas izstrādājumu zemākās mazumtirdzniecības cenu sistēmu nevar uzskatīt par saderīgu ar Direktīvas 95/59 9. panta 1. punktu, ja tās struktūras dēļ katrā ziņā nav izslēgts, ka tiks nelabvēlīgi ietekmētas konkurences priekšrocības, kas dažiem šādu izstrādājumu ražotājiem vai importētajiem var rasties zemākas pašizmaksas dēļ, tādējādi radot konkurences izkropļojumus (skat. Tiesas 2010. gada 4. marta spriedumus lietā C-198/08 Komisija/Austrija, Krājums, I-1645. lpp., 30. punkts, un lietā C-221/08 Komisija/Īrija, Krājums, I-1669. lpp., 41. punkts).

39 Šo principu kontekstā tad arī ir jāvērtē aplūkojamais valsts tiesiskais regulējums.

40 Ar aplūkojamiem *CGI* noteikumiem, tos lasot kopā ar Dekrētu Nr. 2004-975, ražotājiem un importētājiem tiek noteikta zemākā mazumtirdzniecības cena cigaretēm Francijā, kas atbilst 95 % no šo izstrādājumu vidējās cenas, un ar *CSP* L. 3511-3. panta pirmo daļu ir aizliegta jebkāda tabakas izstrādājumu tirdzniecība par "īpaša piedāvājuma cenu, kas ir pretēja sabiedrības veselības mērķiem". Tiesas sēdē Francijas Republika precizēja, ka jēdziens "īpaša piedāvājuma cena, kas ir pretēja sabiedrības veselības mērķiem" ir jāsaprot tādējādi, ka ar to tiek raksturota jebkura cena, kas zemāka par saskaņā ar *CGI* 572. panta pirmajā daļā noteikto cenu.

41 Katrā ziņā ir jāatzīst, ka saskaņā ar šo tiesisko regulējumu nevar izslēgt, ka noteiktās zemākās cenas var nelabvēlīgi ietekmēt konkurences priekšrocības, kas dažiem tabakas izstrādājumu ražotājiem vai importētājiem var rasties zemākas pašizmaksas dēļ. Vēl jo vairāk — kā to Komisija norādīja tiesas sēdē, ko arī neapstrīdēja Francijas Republika, — šāda tiesiska regulējuma, kurā tostarp ir noteikta zemākā cena, ņemot vērā vidējo prasīto cenu tirgū, rezultātā var tikt novērstas atšķirības starp konkurējošo preču cenām un notikt cenas virzība visdārgāko preču virzienā. Tādēļ ar minēto tiesisko regulējumu tiek nelabvēlīgi ietekmēta ražotāju un importētāju brīvība noteikt augstāko mazumtirdzniecības cenu, ko savukārt garantē Direktīvas 95/59 9. panta 1. punkta otrā daļa.

42 Turklāt atšķirībā no Francijas Republikas apgalvojumiem uz aplūkoto zemāko cenu režīmu neattiecas šīs direktīvas 9. panta 1. punkta trešajā daļā paredzētais izņēmums.

43 Faktiski attiecībā uz šo tiesību normu ir jāatgādina, ka, pirmkārt, frāze "cenu kontrole" ir tikusi interpretēta kā tāda, kas vispārīgi attiecas uz valstu tiesiskajiem regulējumiem, piemēram, par cenu kāpuma ierobežošanu (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Grieķija, 25. punkts un tajā minētā judikatūra). Otrkārt,

frāze "uzlikto cenu ievērošana" nodokļu piemērošanas tabakai mehānisma ietvaros ir jāsaprot tādējādi, ka ar to tiek apzīmēta cena, kura, ražotāja vai importētāja noteikta un valsts iestādes apstiprināta, tiek piemērota kā augstākā cena un kura ir jāņem vērā visos izplatīšanas līmeņos līdz pat pārdošanai patērētājam, turklāt ar šīs cenu noteikšanas sistēmas palīdzību būtu jāizvairās no tā, ka, pārsniedzot noteikto cenu, tiktu apdraudēts nodokļu ieņēmumu veselums (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Grieķija, 26. punkts, un tajā minētā judikatūra).

44 Taču ir skaidrs, ka aplūkojamais tiesiskais regulējums nav paredzēts nedz cenu kāpuma ierobežošanai, nedz arī lai izvairītos no nodokļu ieņēmumu zaudēšanas ražotāju vai importētāju noteiktās augstākās mazumtirdzniecības cenas pārsnieguma dēļ.

45 Attiecībā uz PVO konvenciju — kā to savu secinājumu 50. un 51. punktā norāda ģenerāladvokāte — šajā konvencijā līgumslēdzējām pusēm nav neviena konkrēta pienākuma cenu politikas tabakas izstrādājumu nozarē kontekstā un tajā ir tikai aprakstītas iespējamās rīcības alternatīvas ņemt vērā valsts veselības mērķi saistībā ar tabakas kontroli. Faktiski šīs konvencijas 6. panta 2. punktā ir tikai paredzēts, ka līgumslēdzējām pusēm būtu jāveic vai jāuztur spēkā pasākumi, kas tajā skaitā "var būt" nodokļu politikas un "attiecīgajā gadījumā" cenu politikas tabakas izstrādājumiem īstenošana.

46 Tāpat arī ne no Rekomendācijas 2003/54, ne arī no Komisijas 2008. gada 16. jūlija ziņojuma Eiropas Parlamentam un Padomei par akcīzes nodokļa struktūru un likmēm, ko piemēro cigaretēm un citiem tabakas izstrādājumiem, kas turklāt nav saistoši, nevar izsecināt nekādas konkrētas norādes par atsaukšanos uz zemāko cenu sistēmām. Faktiski šie izvilkumi, uz kuriem atsaucas Francijas Republika, vienkārši atspoguļo ideju, ka tabakas izstrādājumu paaugstinātas cenas var ierobežot patēriņu.

47 Katrā ziņā, kā tas izriet no šī sprieduma 38. punkta, ar Direktīvu 95/59 tiek pieļauta cenu politika, ja vien tā nav pretrunā minētās direktīvas mērķim, proti, izslēgt konkurences izkropļojumus attiecībā uz dažādām, vienai un tai pašai grupai piederošām ražotu tabakas izstrādājumu kategorijām.

48 Francijas Republika arī uzsver, ka aplūkojamais zemāko cenu režīms ir pamatots ar EKL 30. pantā paredzēto cilvēku veselības un dzīvības aizsardzības mērķi. Šīs dalībvalsts skatījumā nodokļu līmeņa paaugstināšana nevar garantēt pietiekami augstas tabakas izstrādājumu cenas, jo šo paaugstināšanos ražotāji vai importētāji var neitralizēt, ziedojot daļu savas peļņas vai pat ciešot zaudējumus.

49 Šajā ziņā ir jānorāda, ka EKL 30. pants nav jāsaprot kā tāds, ar kuru tiek pieļauti pasākumi, kas nav importa un eksporta kvantitatīvie ierobežojumi, kā arī EKL 28. un 29. pantā minētie pasākumi ar līdzvērtīgu iedarbību (šajā ziņā skat. 2002. gada 27. februāra spriedumu lietā C-302/00 Komisija/Francija, Krājums, I-2055. lpp., 33. punkts). Taču šajā gadījumā Komisija nav atsaukusies ne uz vienu no šo pēdējo minēto tiesību normu pārkāpumu.

50 Tajā pašā laikā ar Direktīvu 95/59 Francijas Republikai netiek liegts turpināt ierobežot tabakas patēriņu, kas ir viens no sabiedrības veselības aizsardzības mērķiem.

51 Faktiski, kā jau tas ir minēts Direktīvas 2002/10 preambulas septītajā apsvērumā, kura pēdējoreiz grozīta ar Direktīvu 95/59/EK, kuras 9. pants tomēr ir palicis negrozīts salīdzinājumā ar sākotnējo redakciju, EK līgumā, it īpaši tā 152. panta 1. punkta pirmajā daļā, ir paredzēts, ka Kopienas politiku, kā arī darbību definīcija un īstenošana nodrošina augstu iedzīvotāju veselības aizsardzības līmeni.

52 Šajā pašā apsvērumā ir arī precizēts, ka nodokļu līmenis ir galvenais tabakas izstrādājumu cenas faktors un tas savukārt ietekmē patērētāju smēķēšanas ieradumus. Tāpat Tiesai jau ir nospriedusi, ka attiecībā uz tabakas izstrādājumiem nodokļu tiesiskais regulējums ir būtisks un efektīvs instruments cīņā pret šo preču patēriņu un tādējādi arī sabiedrības veselības aizsardzībā (2006. gada 5. oktobra spriedums lietā C-140/05 *Valeško*, Krājums, I-10025. lpp., 58. punkts) un ka mērķis nodrošināt, lai minēto preču cenas tiek noteiktas pietiekami augstā līmenī, atbilstoši tiktu sasniegts, palielinot nodokli šiem tabakas izstrādājumiem, jo akcīzes nodokļa paaugstināšana agrāk vai vēlāk izpaudīsies kā mazumtirdzniecības cenas paaugstināšanās, nelabvēlīgi neietekmējot cenu noteikšanas brīvību (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Grieķija, 31. punkts).

53 Tāpat dalībvalstis, ja tās pilnībā grib izskaust jebkādu iespēju ražotājiem vai importētājiem — pat uz laiku — nodokļu sekas attiecībā uz tabakas izstrādājumu mazumtirdzniecības cenu novērst, tos tirgojot ar zaudējumiem, tās var brīvi noteikt aizliegumu tirgot tabakas izstrādājumus par cenu, kas ir zemāka par pašizmaksu un nodokļiem kopā, tajā pašā laikā ļaujot minētajiem ražotājiem un importētājiem faktiski izmantot ar zemo pašizmaksu saistītās konkurences priekšrocības (skat. iepriekš minētos spriedumus lietā Komisija/Austrija, 43. punkts, un lietā Komisija/Īrija, 55. punkts).

54 No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka Komisijas prasība ir jāapmierina.

55 Tādējādi ir jāatzīst, ka, pieņemot un paturot spēkā zemāko cenu režīmu cigaretēm, kuras tiek pārdotas Francijā, kā arī aizliegumu pārdot tabakas izstrādājumus "par īpaša piedāvājuma cenām, kas ir pretējas sabiedrības veselības mērķiem", Francijas Republika nav izpildījusi pienākumus, kas tai paredzēti Direktīvas 95/59 9. panta 1. punktā.

Par tiesāšanās izdevumiem

56 Atbilstoši Reglamenta 69. panta 2. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Komisija ir prasījusi piespriest Francijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā šai dalībvalstij spriedums ir nelabvēlīgs, jāpiespriež Francijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

1) pieņemot un paturot spēkā zemāko cenu režīmu cigaretēm, kuras tiek pārdotas Francijā, kā arī aizliegumu pārdot tabakas izstrādājumus "par īpaša piedāvājuma cenām, kas ir pretējas sabiedrības veselības mērķiem", Francijas Republika nav izpildījusi pienākumus, kas tai paredzēti Padomes 1995. gada 27. novembra Direktīvas 95/59/EK par nodokļiem, kas nav apgrozījuma nodokļi un kas ietekmē tabakas izstrādājumu patēriņu, ko groza Padomes 2002. gada 12. februāra Direktīva 2002/10/EK, 9. panta 1. punktā;

2) Francijas Republika atlīdzina tiesāšanās izdevumus.

[Paraksti]